СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 73. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 30 березня 1933. VOL. XLI. No. 73. Jersey City, N. J., Thursday, March 30, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ЗАВОДИТЬ ОЩАДНОСТИ НА 900 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

ВАШИНГТОН. — У перших 4 тижнях свого урядування президент Рузвелт може похвалитися одним великим успіхом, а це заведенням у державній господарці великих ощадностей. Досі ті ощадности виносять коло $900,000,000. На це складаються обмеження виплат для тих ветеранів, що не мали ніяких ушкоджень підчас військової служби, а далі ощадности, одержані завдяки реорганізації урядів і зменшенню платні урядовців.

ПРЕЗИДЕНТ РІШАТИМЕ ПРО ВИВІЗ ЗБРОЇ І МУНІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — „Ди Гавз Коміті он Фарен Аферс" зявився 15 голосами проти 6 за те, щоби дати президентови право рішати, до якого краю можна доставляти зброю й амуніцію. Отже Тим робом він буде рішати, чи даний вивіз зброї піддержує якийсь край у воєнних змаганнях і чи підпирає його у спротиві щодо згоди на полагоджування спірних міждержавних справ мирною дорогою.

ЗАПРОШУЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ РОЗГЛЯДАТИ ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ.

НЮ ЙОРК. — „Гамбурґ-Амерікен Лайн" вислала до „Борд оф Трейд фор Джермен-Амерікен Комерс" телеґраму, в якій запрошує Американців до провірення жидівських погромів у Німеччині. Ота корабельна лінія каже, що годиться заплатити всі кошти, звязані з подорожю 6 чи більше американських визначних осіб до Німеччини, щоби там на місці ті Американці провірили справу жидівських переслідувань.

Заряд тої лінії твердить, що все те, що було оголошене про погром Жидів у Гамбурґу, є звичайною ординарною брехнею, бо ні одному Жидови в Гамбурґу не сталося нічого злого й усі жидівські склепи відчинені. Такесаме, кажеться далі в телеґрамі, є і по цілій Німеччині. Бо малі переступства не можуть увійти в рахубу, бо їх не можливо оминути ніде й у ніякій державі.

Німецький уряд повзяв дуже гострі міри, але проти большевиків. І за те, кажеться у телеґрамі, світ повинен бути тільки вдячний Німеччині, а не відгрожуватись економічним бойкотом, як це роблять американські Жиди.

Герман Мец, президент Торговельної Ради, додав, що й в Америці на полудні трафляються випадки лінчування Муринів, але ніхто не робить з цього закиду цілій Америці й цілому американському народови. Ми маємо теж повно комуністичних демонстрацій з бійками на Юніон Сквер у Ню Йорку чи деінде, але за те теж ніхто не скидає вини на цілу Америку.

САМ РАБІН КАЖЕ, ЩО ЖИДИ ПЕРЕБОРЩУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Ліо Юнґ одержав від рабіна Езра Мунка, одного з найбільших жидівських рабінів у Німеччині, телеґраму, в якій він просить оголосити публично, що вісти, котрі розповсюднюють американські часописи про переслідування Жидів у Німеччині, є переборщені. Він каже, що ту пропаґанду треба зганити, бо вона полягає на неправді, а дотого страшенно побільшує такі переступства, які є ділом одиниць.

ЗБИРАЮТЬ ГРОШІ НА ДОПОМОГУ ЖИДАМ.

НЮ ЙОРК. — Рабін С. Вайс і Бернард Дайч оголошують від імени „Ди Амерікен Джуіш Конґрес" відозву до Жидів в Америці й кажуть, що вони започаткували протестаційну акцію проти Німеччини в обороні переслідуваних Жидів і будуть далі її продовжувати. І то так довго, поки не буде кінця антисемітизмови в Німеччині. На те треба грошей і ті гроші мусять Жиди негайно зложити. Жидівські почування будуть тепер мірятися долярами, які потрібні на допомогу потерпівшим Жидам.

„Ди Амерікен Джойнт Дістрібюшен Коміті" заявив, що він є аполітичною орґанізацією і є певний, що зможе доставити німецьким Жидам усю допомогу, яку зберуть в Америці.

БУДЕ ДОЗВОЛЕНО ДОВОЗИТИ ПИВО.

ВАШИНГТОН. — З днем 7 квітня буде допущене до Америки пиво з заграниці. Німці рахуються з тим, що спроваджуватимуть монахійське пиво. Тільки не знати, який буде на нього збут, бо воно буде дороге, коли саме цло виносить $1 від одного ґальона спровадженого пива.

ДАЛІ ДЕБАТУЮТЬ НАД ДОПУЩЕННЯМ МУРИНІВ ЯК ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ.

ДЕКАТУР. — Присяжні судді, які наново судитимуть 9 Муринів, обжалованих за знасилування двох білих жінок, будуть самої білої раси. Не зважаючи на протест оборони, не вдалося перепхати між суддів ні одного Мурина.

ЗЛОЧИНСТВО НАД 6-ЛІТНЬОЮ ДІВЧИНКОЮ.

НЮ ЙОРК. — Невідомий злочинець заатакував, а потім повісив у пивниці 6-літню Барбару Вайлс. Це вже пятий випадок такого злочину на протязі останніх двох років. Понад 200 полісменів пошукують злочинця.

КОНФІСКАТИ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК.

Маємо пред собою копію рішеня Окружного Суду у Чорткові ІІ-го виділу карного (до ч. ІІ. Пр. 10/33), яким він затверджує конфіскату, доручену прокуратором цьогож суду в справі деяких книжок і брошур, забраних поліцією у читальні Товариства „Сокіл" у Вигнанці.

Між сконфісковані книжки, звичайно передвоєнні, що вже перейшли цензуру і досі свобідно продавались книгарнями, попали навіть такі як „Читаночка для чемних діточок", „Основи землезнання України" проф С. Рудницького, яка у 1924 р. перейшла польську цензуру і досі була у свобіднім книжковім обігу.

Предметом цього присуду є конфіската Кулішевої „Чорної Ради", повісти з 1863 року, що від десятків літ знаходиться у шкільних читанках, а навіть приписана як обовязкова шкільна лектура! — „Діло".

КРІВАВА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ЗАКАРПАТТІ.

У Чехословаччині заборонили заповіджений комуністами червоний день безробітних. У Ліберці прийшло до сутичок, арештували 90 комуністів. У Воліwці (Закарпаття) демонстранти заатакували жандармів. Жандарми стріляли. Був один демонстрант убитий і 3 жандарми ранені.

СНІГОВІЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ І КАВКАЗІ.

На Україні та північнім Кавказі шаліють небувалі сніговії. Залізнича комуніккація в багатьох містах припинена, в інших відбувається з великими перешкодами. На одній тільки південній залізниці працюють 114 снігових плугів, а до вивоження снігу призначено 2,000 ваґонів.

КРІВАВА БІЙКА В БОЖНИЦІ.

Під жидівською божницею при вул. Вугляній у Львові посварилися за програні гроші два Жиди і почали битися. Один із них, Авраам Тененбавм, утік до божниці, однак його противник Вільгельм Шер допав його тут і пробив ножем. Шер утік, а Тененбавма відставили в тяжкому стані до шпиталю.

ГРІМ З ЯСНОГО НЕБА.

Про цікаве явище природи повідомляють з Аргентини. Мешканці кількох місцевостей з окрузі Джіменес почули наголо гук грому, який повторився тричі, хоч на небі не було ні одної хмарки й було досить холодно. Кілька годин пізніше запанувала велика горяч, що тревала 4 години.

ДЕКЛЯРАЦІЇ ЗА... НІМЕЦЬКУ ШКОЛУ.

В калуському повіті йде, як всюди, акція проти переведеного у минулім році плебісциту за українську школу. Цікавий випадок у звязку з цією справою зайшов у селі Небилові. Побережник Сафінський з надлісництва у Небилові пропонував селянам, які їхали до ліса за дровами, підписувати декляраціі за... німецьку школу. Між іншим одному з селян, Василеви Данилишинови, який дав у цій справі побережникови гідну відправу, не хотів зате підписати асиґнати на дрова.

СКАРБ РОЗБИТОЇ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

В справі відкопаного скарбу 1,300,000 рублів золотом зайшли, як повідомляють деякі часописи, нові ускладнення в переговорах між повновласником знахідника і скарбовою прокураторією. Виявилося, що знайдений скарб був касою третьої російської армії, яку зараз на початку світової війни розбили Німці під Тененберґом. Сам командант тієї армії, ґен. Самсонов, після ганебного розгрому відобрав собі життя. Його ґенеральний штаб, відступаючи з поспіхом, закопав касу, щоби не впала в руки наступаючих Німців. Членом того штабу був полк. Мясоєдов, що був шефом розвідки, а що йому доказали, що був теж німецьким шпигуном, то на основі присуду воєнного суду його розстріляли. Зачувати, що в скрині з золотом знайшли теж важні документи зі штабу армії Самсонова.

РУМУНІЯ НЕ МАЄ ЧИМ ПЛАТИТИ.

Між румунськими державними залізницями і міжнароднім вирівнуючим бюром у Берліні прийшло до напружених відносин, бо Румунія не заплатила бюрови 40 міліонів леїв, які винна за міжнародній залізничий рух. Бюро в Берліні поставило внесок, щоби Румунію виключити з міжнародньої особової та товарової комунікації. Крім цього винна Румунія міжнародньому бюрови в Берліні за листопад м. р. 700,000 бельґійських франків.

БЕЗРОБІТНІ НЕ МАЮТЬ ПРАВА ЖЕНИТИСЯ.

В Дуісбурґу (Німеччина) оженився один безробітний у тій цілі, щоби міг дістати до своєї малої тижневої запомоги ще 3.50 марки. Робітничий уряд відкинув його просьбу побільшити родинну запомогу. Тоді безробітний звернувся до краєвого робітничого суду, але суд видав такий присуд: „Безробітний без власного маєтку й без вигляду на працю не має права женитися".

ВОРОЖНЕЧА МІЖ ПАРУБКАМИ.

Між Городком Ягайлонським і Родятичами кільканацять парубків із Братковиць напали на трох мешканців села Вовчухи, щоби їх побити. Не побили їх тому, бо один із нападених вистрілив із револьвера. Поліція арештувала всіх 12 парубків, яких передасть до розпорядження прокураторови. Причиною події була ворожнеча між мешканцями обох сіл.

УБИВ ЖІНКУ ЗА МАЄТОК.

Перед судом присяглих у Самборі відбулася розправа проти Миколи Сарахмана, господаря з Ваневич, та його сестри Теодосії, за те, що разом задушили жінку Миколи в девятому дні після вінчання. Трибунал засудив Сарахмана на 15 літ вязниці, а його сестру звільнив від вини та кари. Розправа ствердила, що Сарахман убив жінку, щоби загарбати її маєток.

НОВИЙ КОСТЕЛ.

Заходом власників дібр Голембських у Шумлянах, пов. Підгайці, вибудували костел; його обслугує римо.-кат. парох з Бокова.

НАПАД ВОВКІВ НА ТОРГОВЦЯ КОНЕЙ.

До присілка Гарнево (між Томашевичами і Козлівщиною) прибіг задиханий торговець кіньми, Влад. Ютків, і повідомив, що коли переїздив через ліс з двома купленими кіньми, напали на нього вовки і почали душити коні. Він сам утік і просив людей на допомогу. Кільканацять селян зі сокирами, колами та ціпами побігли негайно до ліса, але знайшли по дорозі тільки порозкидані кости коней. Вовки пожерли їх за несповна пів години.

КУПИВ ДОШКИ НА ВЛАСНУ ДОМОВИНУ.

В Залучу, пов. Снятин, повісився в хаті свого батька Іван Калинюк, що від довшого часу терпів на нервовий розстрій. Як стверджено, він носився довший час з наміром самогубства і щоби заощадити батькови коштів похорону, купив перед смертю в недалекому тартаку дошки на домовину.

З ТУГИ ЗА ЖІНКОЮ ВІДІБРАВ СОБІ ЖИТТЯ.

В селі Яворів, пов. Долина, трапилася 1. березня 1933 жахлива подія. Селянин Йосиф Креховецький дуже тужив за своєю жінкою, яка перед двома місяцями померла. Всім знайомим і сусідам говорив, що він того не пережиє.

Перед двома тижнями в приявности свідків зробив він тестамент, розпоряджуючи своїм майном. На запит, чому робить завіщання, відповідав, що буде вмирати. Також у тім часі зрубав два дуби, які призначив на хрести для померщої жінки й для себе.

Дня 1. березня в год. 12.15 в полудне написав до знайомих листи, в яких прохав швагрову, щоби прийшла його нарядити, а паламаря знову, щоби йому задзвонив. Також написав листи до тих людей, які мають йому викопати гріб, та занести його на цвинтар, а інших прохав прийти на його похорон. Всі ті листи післав своїм братом доручити адресатам. Випровадивши дітей до іншої кімнати, розібрався до сорочки й з утятого кріса віддав до себе два стріли; раняче себе смертельно. На гук вистрілів збіглися сусіди, яким самогуб не казав ратувати, бо його жінка кличе до себе. По чотирох годинах помер.

Осталося 5 дітей, з яких найстарше числить 8 літ.

КРІВАВА „ПОҐАДАНКА".

Дня 25. лютого ц. р. жінка постерункового Коритка в Гороженці запросила селянку Гандзю Довбак до свого помешкання на „поґаданку". Цю „поґаданку" розпочала постерункова: „Ти... не кохай меґо менжа" і розюшена накинулась на бідну 50-літню вдову, матір троє дітей, Довбакову, та боксером змасакрувала її ціле тіло. Ледви жива, перейшовши всі муки катування, вивoлiклась Довбакова з хати. Діти завезли її до лікарських судових оглядин у Підгайцях та до повітового комісаря поліції. Це все ділося в помешканню і в присутности постерункового Коритка. Слід замітити, що помешкання постерункового Коритка чистила від крови і занечищення Пелехівська, т. зв. Дзероцька, котра була свідком тієї події.

БОЛЬШЕВИКИ СИСТЕМАТИЧНО ВИСИЛАЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА СИБІР

КОРЕСПОНДЕНТ АМЕРИКАНСЬКОЇ ҐАЗЕТИ БАЧИВ СКРІЗЬ НА СТАЦІЯХ ЗАЛІЗНИЦЬ ГРУПИ ГОЛОДНИХ І ОБІДРАНИХ „КУЛАКІВ", ЯКИХ ЖЕНУТЬ НА СИБІР.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент нюйорської ґазети „Ді Ню Йорк Сон" подає, що підчас обїзду ним північного Кавказу він на Кубані скрізь по стаціях бачив ґрупи обідраних і голодних селян, яких чекісти гнали на Сибір. Цих нещасливих хліборобів-козаків чекісти назвали „куркулями" й тепер висилають їх цілими родинами з рідних місць.

Переїжджаючи станицями Кубані, кореспондент бачив цілі вулиці порожних домів, бо їх мешканців арештовано й або розстріляно, або запроторено в тюрми, або вислано на північ. Станиці Кубані нагадують місця, де був великий землетрус і населення втікло звідти, боячися нових потрясень землі. В деяких станицях та домах уже зявилися нові господарі, яких комуністична влада прислала з півночі Московщини. Та ці господарі, хоч і належать до колхозів, які комуністична влада фаворизує також пухнуть з голоду.

РОБІТНИЧІ СТРАЙКИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — Останніми часами в цілій Польщі почали ширитися робітничі страйки. Влада береться ріжних способів, щоби страйки припинити, але вони систематично захоплюють все більше число робітництва та підприємств.

В одному лише лодзькому промисловому районі страйкує тепер понад 120,000 робітників. Вулиці Лодзі та інших промислових міст тепер охороняють збільшені поліційні відділи. Робітництво в більшости страйкує проти дуже малої заробітної платні, яка не дає можности вижити навіть малій робітничій родині.

ПЛЯНИ МУСОЛІНІЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — З поінформованих джерел повідомляють, що підчас побачення Мек Донелда з Мусолінієм останній запропонував такі заходи до заспокоєння Европи: 1) дати Німеччині спеціяльний „коридор" через польський коридор, який лучив би Західню та Східню Прусію; 2) повернути Угорщині значні простори землі, які перейшли по війні до Румунії, Югославії та Чехословаччини; 3) дати Австрії вільний вихід до моря через Фюме, яке тепер знаходиться в руках Австрії; 4) створення незалежної Хорватії; 5) приєднання до Альбанії Герцеґовини, Босні та Чорногори, а Альбанію дати під протекторат Італії.

Цими плянами Мусоліні хоче знов обкроїти Югославію й силу малої антанти і зробити Італію верховодом цілої Европи. Та на ці пляни в ніякому разі не погодяться ні мала антанта, ні Югославія, ні Франція.

ГОВОРЯТЬ ПРО ВІЙНУ.

ПАРИЖ (Франція). — Урядови пощастило відтягнути в парляменті загальні дебати в закордонних справах на пізніше. Сподіваються, що тимчасом багато дражливих питань міжнародньої політики будуть залагоджені. Майже вся преса пише про можливість европейської війни, й то в дуже короткому часі.

Міністер війни запевняє в пресі населення, що Франція мілітарно готова до оборони своїх кордонів та своїх інтересів. Французькі мілітаристи заявляють, що велика французька армія є найкращою забезпекою проти війни.

БЕНЕШ ТАКОЖ ГОВОРИТЬ ПРО ВІЙНУ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Міністер закордонних справ, Бенеш, виголосив у парляментарній закордонній комісії довгу промову про міжнародне становище. Він підкреслив, що біжучий рік буде свідком надзвичайно великих подій в Европі, де тепер іде змагання за мир і війну.

Бенеш казав, що коли Чехословаччина протримається ще цей рік і буде внутрі сконсолідованою, то вона виграє останній бій за свою державу. Нарешті він говорив про те, що Чехословаччина буде такою саме прихильною до Німеччини Гітлера, якою вона була до Німеччини Штреземана, бо між ними нема порахунків.

ФОРД ЗАМКНУВ СВОЮ ФАБРИКУ В АНҐЛІЇ.

ДАҐЕНГЕМ (Анґлія). — Тому, що на страйк вийшли 7,000 робітників місцевої автомобілевої фабрики Форда з домаганням привернення старої заробітньої платні, президент Фордової компанії в Анґлії наказав замкнути фабрику на неозначений час. Зпочатку він хотів порозумітися з робітниками, але до згоди не прийшло.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Національ-соціялісти врядили величезні демонстрації проти Жидів. Демонстрації відбулися в центрі Відня. В деяких випадках повибивано вікна в жидівських підприємствах і нападено окремих Жидів. Поліція старається не допустити відновлення протижидівсяких ексцесів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

І В НАС НА ЧАСІ

Справа розбудови промислу й торговлі, це „Питання на часі". Такий наголовок дав інжинір А. Мілянич своїм статтям, які помістив у старокраєвім щоденнику „Новий Час". Думаємо, що це питання треба видвигнути й тут в Америці.

Рідний край знаходиться в ярмі. Це значить, що братися Українцеви до промислу й торговлі в Польщі, це ще замало розумітися на бизнесі, мати відповідне теоритичне підготування і потрібну практику, а навіть капітал. Бо попри те все треба ще перебороти усякі найможливіші перешкоди, які ставить Українцям польська влада. Та всетаки в краю занотовують відрадну появу, що „зацікавлення широкого загалу економічними справами, а зокрема промислом, істнує і з дня на день більшає, та що „преса докладно реєструє кожний новий здобуток на цьому полі, загал це з цікавістю виловлює, коментує, тішиться; повстають нові замисли. Примір ділає заохочуючо, чуємо про щораз нові спроби й то, як на нинішні часи, цілком вдатні". В рідним краю „вже тепер, як хто не признає ваги промислу та торговлі в нашому національному житті, цього вважають назадником, який не доріс до нинішньої хвилі та жиє ще життям зперед 20 чи 30 літ".

Бачимо далі, що в рідним краю промисловці й кооператори думають тепер над консолідацією нашого промислу, над творенням спільних аґентур по ріжних містах та над створенням одної української верховної інституції для надорґанізації промислу в цілім краю.

Річ ясна, що це, що можливе перевести в краю, не дасться живцем перещіпити на американську землю. І не про те мова. Бо ми жиємо в такім краю, який має свої особливі методи, і тут їх треба вивчити й добре знати тому, хто береться за бизнес. Але йде нам головно про те, що це вже є „й у нас на часі", щоби ми вийшли і на тім полі з примітивности й видвигнули в нашім життю і в нашій пресі справу українського бизнесу на ширше поле. Бо говорити чи писати „свій до свого", не є ще ніякою розвязкою справи поширення української торговлі й українського промислу в Америці. Це був би тільки гарний і розумний додаток до пропаґанди тоді, коли би впарі з тим кличем ішла орґанізація наших бизнесменів, яка намагаласяб узяти в національну контролю той бизнесменський доробок, який маємо, з пляном той доробок щодо скількости і величини поширити, щодо якости поліпшити, а щодо орґанізації — змодернізувати.

Д-р Остап Грицай.

„РЕАЛЬНА" ЧИ ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА?

Виданням **„Розбудови Нації"**, орґану проводу українських націоналістів, появилася вже другим накладом скромна собі видом книжечка п. н.: **„Реальна" чи визвольна політика?"**, до якого то наголовку додано ще слова: Розмови на часі. В цілости тут 152 сторінок невеличкої вісімки, але коли ви зі змістом цієї брошурки обзнайомились гаразд, то бачите, що, це одна з найпомітніших праць, які в останньому часі появились у нас у ділянці політичної літератури. І що це один з тих, в ділянці політичної літератури та ще дотого в нас, не таких то дуже численних творів, які варто і треба читати по кілька разів. Бо вони вяжуться тісно з найважнішими питаннями життя нації, і крізь бурхливий хаос отих питань намагаються простелювати ясний і простий шлях до — правди.

Так спитаймо:

Що є змістом нашої книжечки?

Наведений вище наголовок каже нам про це, вказуючи на питання напрямів нашої теперішньої національної політики з погляду на справу остаточного визволення народу. Питання зясоване ясно й коротко: Якої політики держатись нам тепер — „реальної" чи визвольної? А щоб це питання обміркувати по змозі основно і приступно для кожного, автор нашої книжечки вибрав формою своєї праці — розмову, як найбільш пригожу у творах на політичні теми. Отак чотири головні розділи тут це розмови між трома представниками політичної думки, а саме між націоналістом, реальним політиком і безпартійним. Реальний політик і безпартійний це притім ніби союзники, бо вони обидва змагаються жагуче проти революційних думок націоналіста. Але власне те пристрастне оборонювання свойого становища кожним дає авторови добру нагоду зясувати гаразд заступлені ними напрями нашої політики під сучасну хвилю. Особливож два головні і найголовніші: націоналістичний і той, що його заступає політик реальний.

І можна сказати, що тут автор — він промовляє устами націоналіста — дає таку всесторонну оцінку наших політичних орієнтацій, що подібної не такто легко знайти в політичній літературі в нас за останні роки.

Але оцінку гостро критичну всюди там, де доводиться розбирати дійсні висліди роботи наших реальних політиків, яку вам у нас ще завжди всякого роду **угодовці** намагаються протиставити революційно-визвольній роботі українських націоналістів. Бо реальними політиками називаються в нас з деякою хвальбою ті, що ніби реально, значить ясно і тверезо дивляться на світ, життя й політичні умовини істнування народів. І ніби числяться з усіми можливостями й неможливостями в політичнім світі, і ніби знають гаразд, чого можна нам домагатися як поневоленим і чого не можна, і чи є розумно в нас зриватися до якоїсь визвольної боротьби, чи ні. І з правила вам отакий реальний політик буде доказувати, що всяка революційна робота й визвольні пориви це в нас, в теперішніх обставинах — просто божевілля і злочинний нерозум. І з усіх сил та при кожній нагоді буде вас такий реальний політик переконувати про те, що нам, Українцям, не треба тепер ніяк зриватися до якихось визвольних починів. Що все це тільки дармо-даремно витрачена енерґія і сила народу, і безглузна втрата для нас. Бо колиб ми сиділи тихо і гарно-мирно співжили і співпрацювали з нашими смертельними ворогами, то ті вороги далиб нам по доброму тай у згоді все, чого нам треба:

І вольностей і автономії і такого, що тільки сиди собі в спокою тай Господа хвали.

Ну — нині, після тих усіх досвідів, що ми їх маємо з нашого дотеперішнього життя під чужинецькою владою, ми знаємо гаразд, що **покладатися на ласку наших катів — це непростима безумність, а з огляду на шкоду, яку заподіваємо тим нації, ще й підла, рабська нікчемність.** Але реальні політики в нас таксамо не навчилися нічого з тих крівавих досвідів, як не навчилися вони нічого з історії минулого України. І ми ось ще з нагоди подій у Городку Ягайлонськім, а з цим і смерти **бл. п. Данилишина й Біласа,** могли почути вислови страшного обурення наших реалістів з причини таких „жалю гідних" починів ніби „збаламученої" молоді. І могли ми притім вичитати слова одного з речників реальної політики про те, що „відповідальні за долю народу чинники (тобто реальні політики. — О. Г.) мусять паралїжувати (!) вплив таких безмежно невідповідальних гасел на наше молоде покоління й тимсамим паралїжувати в самім зародку й такі події, як у Городку" (див. львівське **„Діло" з 4. XII. 1932 р.).** — Отимто й таке важке воно, а притім тричі конечне завдання сказати й доказати нині нашим реальним політикам усіх мастей і всіх типів, що їх числення на ласку й на вирозумілість ворогів, на союзи й федерації з ворогами, на обіцювані нам договорами автономії й уступки по мірі наших культурних потреб, — словом, що вся їх ота ніби реальна політика — „це маячення людей, що або самі повинні відійти з політичного життя на постійний відпочинок, або яких треба усунути як колоди зі шляху до нашої волі" (ст. 71). І от наш націоналіст доказує катастрофальну погубність тієї реальної політики в нас уже в першім розділі („Зі сну віків та у вирі подій") рядом вражаючих прикладів як з нашої давнішої, так, і головно, з найновішої історії України. З часу, коли то наші провідники упродовж визвольних змагань в р.р. 1917—1920, по цей і по той бік Збруча, покривалися соромом невдач тільки тому, що не вміли спертися всеціло на рідному народі і не вміли й боялися з усією рішучістю виступити до боротьби з ворогом. Нагромаджений тут автором матеріял такий багатий і такий, сказатиб, трагічно цікавий, що вже перший розділ просто приковує читача до лектури і вчить його про наше минуле більше ніж грубі томи сухих історичних підручників.

І вже тут на вступі дає автор знамениту характеристику наших політичних таборів — поза націоналістами — з погляду на повну безвиглядність їх дотеперішних змагань, безвиглядність, обосновану власне недовірям до власних сил і запобіганням ласки ворогів (уенерівці, гетьманці, соц.-революціонери, соц. - радикали, соц. - демократи, радянофіли, католики Хомишина, ст. 7—10). І коли реальний політик посилається водно на „обставини", до яких нам „треба примінюватися" — як думали наші збанкротовані провідники — то націоналіст каже:

„А втім, лише слабі, безвольні спихають вину на обставини. Обставини не падають на нас з Марса, але хтось їх таки творить. І на те і є провід, щоби боровся з обставинами, що їх творить ворог, а не щоб достроювався до обставин, творених чужими. Хто безвольно достроюється до обставин, творених чужими, або взагалі скоряється їм, тоді маємо таке, що цілком чого іншого хочемо, а цілком що інше виходить. І як це можна назвати реальною політикою?" (ст. 25).

Затеж наперекір такій духовій безпомічности наших проводирів, яких не навчив і не навчить ніякий історичний досвід, автор іменем націоналістів заявляє:

„...Він (той досвід) нас молодих учить! Учить нас безкомпромісово (без огляду на якінебудь уступки) хотіти; вчить нас жагучо вірити; вчить нас, що сила в нас самих; учить нас, що зі злим проводом і найкращі маси нічого не вдіють, а з добрим злі маси довершуть чудес" (тут же).—А дещо далі: **„Для звільнення нації з вікового рабства потрібний новий тип Українця. Знищити найбільшу перешкоду нашої незалежности — духа рабства, не можуть духові раби, моральні жебраки, які вичікують чужої ласки, нарікаючи на свою кривду, боягузи, нездібні ні на жертви, ні на героїчні вчинки** (ст. 35).

Але мені довелосяб переписувати тут хіба всю книжечку нашого автора, колиб я хотів наводити дослівно все те, що тут говориться про націоналізм як головну напрямну революційно-визвольних змагань народу, і про протилежні націоналізмови угодові течії у громадянстві, стероризованім як чужинецькими катами, так і власними провідниками з табору реальної політики. **І тому робота націоналістів не тільки в тому, щоб підготовлювати збройні замахи на ворожого окупанта, а головно й передовсім в духовій підготовці, в душевнім обновленню народу.** Треба в нас — каже автор — витворити один духовий фронт, створити і вдержати революційно - активний настрій. І таким чином національна революція це не тільки кидання бомб українськими революціонерами, а в першу чергу — **духовий переворот, вщіплення українським масам одного, самостійницького хотіння, наставлення на один такт українських сердець і пірвання їх до одного самостійницького чину, привчення мас до приняття і збереження самостійного державного істнування** (ст. 55). А як дуже потреба в нас основної обнови душ, проєжертих червоним рабством і хамством, на це вражаючі, і просто застрашаючі приклади нашої льояльности та лакейства до ворогів, зібрані націоналістом особливо в третім розділі („Реальна політика", ст. 72—115). Приклади, яких осоружніть так і велить нам порозуміти й оцінювати вповні ту **духово-реформаційну працю,** що її роблять у нас, особливо тепер, з такою несхитністю і з таким пожертвуванням — українські націоналісти. Принайменше хотілосяб, щоб таке „Вірую" націоналістів, як те, що його проголошується в уступі на стор. 110 („Ми хочемо..."), пишалось, нехай і золотими буквами, на стінах кожної української хати. Все те разом з останнім розділом („Визвольна політика", ст. 116-141), в якому огляд політичних подій, звязаних з питанням визволення поневоленої нації, переведений націоналістом таксамо з основним знанням справи, як і все досі, — нпр. знамените освітлення змоги реалізації угодових ідеалів, зокремаж автономії — дає читачеви з кожного погляду дуже багато. Воно освітлює траґедію нашої віковічної неволі яскравими сяйвами, і здирає немилосердно маску з усього, що було в нас і є виновником тієї траґедії. І скрізь і всюди отвирає воно нам ясний шлях до правди, до того спасенного пізнання, якого верховним гаслом: **боротьба обновлених душами героїв народу.**

І тому таких книжок треба нам якнайбільше. І треба, щоб вони поширювалися в нас масово.

В. Кедровський.

ПАМЯТИ ВЕЛИКОГО АРТИСТА

(Спомин з минулого).

(8)

Та годі перечислити всі ролі, в яких М. Садовський робив незатерте в памяти глибоке враження на глядача. Але найбільшим і одиноким артистом був М. Садовський, коли грав постаті українських гетьманів. Його Мазепа, в невеличкій і дуже понівеченій цензурою пєсі, вимальовується як благородна, сильна постать людини, що бореться за своє гетьманське право та за право свого нороду. Не дивлячись на всі намагоння цензури зробити постать Кочубея патріотичною, благородною та ідейною, при грі Садовським Мазепи ця постать, не зважаючи на сценічну ситуацію, на слова, які говорить Кочубей, він здоється перед Мазепою М. Садовського малою, миршавенькою постатю, хоч і з бундючними словами та позами. Симпатії глядача лишаються на стороні Мазепи, а не Кочубея. Цензура ввела ще й постать полковника Палія, що кріпко тягнув до російського царя. І ось Мазепа, М. Садовський, приймає в себе Палія. Палій говорить голосні слова про вірність цареви про ненависть до Ляхів і т. д., а Мазепа, М. Садовський, обережно говорить проти нього, старaючись перехилити його на свій бік. На думку цензури, Палій тут має бути патріотом і моральним переможцем над Мазепою, але виходить навпаки, коли Мазепу грає М. Садовський. Його тон голосу, його постава, погляд і жест, без слів, або навіть з цензурованими словами, роблять з постаті Палія, правда, палкого, але дуже маленького політично й недалекого полковничка, що хоч і має темперамент, рішучість і волю, не має ширшого погляду на справу й який жиє серцем, а не розумом. І глядач клонить голову перед розумом Мазепи та шкодує, що Палій має лише серце палке, а не розуміє ситуації й поривань великого гетьмана України.

Нема вже що казати, яким кремезним, мов зі скелі вирізбленим, здається Богдан Хмельницький, коли його грає М. Садовський. Ні, такого Богдана ще ніхто не створив, і мабуть скоро не створить. В тій постаті М. Садовський відбивав усе те, що жиє в українських душах, що звязане з уявою великого будівничого української держави. Тут характер, воля, краса духова й фізична, глибина думки й розуміння ситуації так і бють з кожного руху, з кожного звороту пострті гетьмана. Микола Садовський у Богдані Хмельницькім виявляв усі найкращі ідеї та уявлення українського народу, які звязані з цією постатю.

Про те, як грав М. Садовський гетьмана Петра Дорошенка, я вже казав раніше. Багато, багато років минуло від того часу, як я вперше побачив М. Садовського в Дорошенку, але постать та й досі маячить перед очима й досі не сходить з очей — кремезна, могутня, відважна, завзята й глибоко траґічна та чула. Це й досі перед очима стоїть сцена прощання з боєвими прапорами, відважна відповідь на проклони матері, незабутня сцена в гетьманському наметі біля Камянця, коли гетьман розповідає І. Мазепі, про те, як бісурмени іконами багно гатили, щоб через нього переїхали турецькі достойники. А сцена П. Дорошенка з народом, який кляне його за кров, за муки, за руїни; з народом, якому „хліб дорожчий ніж воля", якому бажані лише „пампушки смачні та пуховики"; з народом, який не розуміє завдання гетьманового й не розуміє потреби й цілі власної держави, лишається назавжди незабутньою. Не людина вимальовується перед очима в образі Петра Дорошенка, як його перед глядачами передає М. Садовський, а якийсь вулькан, якась скеля, чи лявіна, що котиться своїм шляхом, не зважаючи на всі перепони, й яка стирає все, що перед нею трапиться на шляху, але яка зрештою й сама летить в провалля та розбивається там на гострих скелях.

М. Садовський своєю грою Петра Дорошенка вдкриває перед глядачем усю траґедію української народньої вдачі, відкриває перед глядачем траґедію цілого українського народу, траґедію цілої української історії. Побачивши М. Садовського в гетьмані П. Дорошенку, якось відразу відчуваєш усі наші національні хиби, недостачі, бачиш наші неґативні характери й позитивні, бачиш до чого веде народня несвідомість, сварки й лайки провідників і т. д. Перед глядачем М. Садовський відкриває таку сторінку історії українського народу, яка в нашім життю й характерах тягнеться від князівських часів України й до останнього дня. Так, та сторінка нашої історії ще не перейдена, ще не перечитана й не пережита. Вона й сьогодня стоїть перед нами розкритою, свіжою й не прочитаною. Звернути на неї увагу яскраву, рішучу й запальну міг лише Микола Садовський.

А ось іде траґедія „Про що тирса шелестіла". В ній М. Садовський виступає в ролі Сірка, кошового отамана запорозького, про якого Турки й Татари склали леґенду, що це „шайтан" (чорт) керує запорожцями, бо інакше пояснити вони не могли собі відваги й военного сприту того, хто ні разу в свому життю не програв ні одної битви. Й треба було бачити Садовського, щоб зрозуміти оту постать „шайтана", отого кремезного й палкого Сірка, що степовим гураганом пролітає не лише по землях Запорожа, але й забирається до Криму й гуляє з товариством на байдаках на Чорному морі, де палить Кафу й наганяє страх на всіх бісурманів.

*

Пройшли роки й я на довше в Київі. Революція йде вперед і разом з нею росте українська нація, росте українська національна свідомість і поглиблюється національно - політична робота. Українські провідники працюють в осередку, який клекотить і горить в полумї революції, стараючись заложити найскорше основи української держави. Й тут театр Миколи Садовського не забувається й на хвилину; він і далі лишається огнищем, звідки шириться національна свідомість в народні маси, де українське мистецтво ще з більшим поспіхом розростається в глибину й в ширину. Садовський ставить ріжні нові пєси й героїчні старі та ними підливає більше олію в революційно-національний запал наших мас. Історик революції колись скаже, яке значіння й яку ролю відограв театр Садовського й сам Садовський особисто в часах революції.

(Далі буде).

ТУГА ЗА УКРАЇНОЮ.

Десь у людей є рідний край,
Вільна держава, свій звичай,
Є сила, воля, право, закони,
Є військо й фльота для оборони;
Не стоїть ворог у їх ворот;
А в нас — навідворот.

Десь інші люди стають культурні поволи,
Будують нижчі, середні й вищі школи
Спільно здвигають державні установи,
Силою рвуть ярма й окови;
Де було рабство, став переворот,
А в нас — навідворот.

Десь чужий нарід націоналізм плекає
Тай на всяку евентуальність себе приготовляє;
Там ціла нація за тим слідкує,
Чи керманич добре руслом керує,
Щоби не вгнав на бистрі води пароход;
А в нас — навідворот.

Десь інші народи свободу здобули,
Хоч вони теж віками в неволі були.
Колиж настав відповідний час,
Мов дикі звірі кинулись нараз
За волю, віру та народ,
А в нас — навідворот.

— — — — — — — — — — —

Ворог Україну на хрест розпинає,
Нарід, в ярмо скутий, у тюрмах конає,
А ми забуваєм, що час в ряди стати,
Всім разом у бій йти, зброю в руки взяти,
Щоб власть та державність наново здобути,
Бо годі нам дальше кріпаками бути.
Україна-Мати в крови ся купає,
Все майно горить, дим неба сягає,
Кайдани зболіле тіло обгризають,
Кости борців з гробу до пімсти взивають:
Встань, брате, до бою, на ворога кинься,
Розправсь з ним на віки і смерти не бійся.

Антін Горохівський.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЯТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ЗАДАРМО. 270 НАГОРОД.

(В справі збірки на покриття коштів Української Вистави в Шікаго, Ілл.).

Багато часу вже прогаяно. Чому? Не пора про це тепер балакати. Справа Української Вистави в Шікаго вимагає негайної, плянової, енергійної роботи. Для успішного переведення цеї справи піддаю ось такий плян:

Ціль: Зібрати до 31-го квітня 1933 р. суму $50,000.

Спосіб: При помочі українських часописів у Злучених Державах і Канаді, центральних і місцевих товариств, клюбів, кружків, комітетів і поодиноких рухливих людей.

Часописи ставлю на першому місці, бо вони мають найбільший вплив на загал і вони в першій мірі можуть, повинні й (хоч не хоч) мусять дати провід у цім ділі. Українські часописи мусять тепер повести живу й напружену агітацію, мусять в кождому свому числі друкувати поклики до збірки, вістки про те, як на місцях іде робота, імена жертводавців і суми присланих на їх руки грошей. За свій труд часописи повинні відтягати собі не менше як пять і не більше як десять процентів з присланих на їх руки жертв. Висоту заплати кождий часопис рішає сам про себе.

Зібрані гроші (по відтягненню своєї заплати) повинні часописи негайно відсилати до центрального комітету в Шікаго, щоби цей комітет міг ці гроші зараз вживати, на що треба.

Якаб одначе не була агітація з боку часописів, вона сама не буде ще всилі довершити цього великого діла без енергійної помочи Українців на місцях, без помочи українських місцевих товариств, церков, шкіл, клюбів, кружків, комітетів і поодиноких людей. Крім агітації часописної — місцеві люди, які знають місцеві обставини, мусять день у день ходити хата від хати по всіх українських громадах в Америці й Канаді й збирати гроші на покриття коштів Української Вистави в Шікаго.

Щоби заохотити місцевих Українців до такої негайної, напруженої праці, треба дати тим, що будуть складати гроші й робити цю конечну роботу, відповідну заплату.

Яку? **5,000 долярів, поділених на 270 нагород.**

Кожда людина, яка дасть жертву в користь Української Вистави в Шікаго, має право поставити кандидатом на одну з 270 нагород — або себе самого, або когонебудь зі свого гурту, або може віддати належне їй число голосів на котрогонебудь із тих кандидатів, котрих уже поставлено.

Кождий доляр, жертвований на цілі Української Вистави, дає жертводавцеви право на 10 голосів, які він може віддати, на кого схоче; два доляри дадуть йому право на 20 голосів; пять долярів дадуть жертводавцеви 50 голосів, і так далі. Більші або менші суми дадуть жертводавцеви розмірно більше або менше голосів.

Кождий жертводавець має виповнити ось такий бальот:

Ч.........

Місцевість .... дата ....

Я (імя і назвище) ....

Адреса ....

Жертвую на цілі Української Вистави в Шікаго суму $.......

словами ....

Це дає мені право до .... голосів,

які я віддаю на (імя і назвище)...................................

Адреса ....

Гроші сколектував (підпис і адреса колектора) ....

Цей бальот разом з повною сумою, зложеною жертводавцем, мусить бути негайно висланий до котрогонебудь часопису, що займається цею збіркою.

Одну копію цього бальоту має дістати жертводавець як посвідку, другу копію має задержати колектор у себе.

Тільки бальоти, одержані редакціями часописів до дня 1 травня 1933 р. включно, будуть важні. Поштова печатка буде доказом, коли бальот вислано.

Між 10 і 15 травня 1933 представники часописів, що займилися збіркою, зійдуться разом, обчислять усі зібрані ними гроші й віддані голоси й подадуть до прилюдного відома імена тих 270 кандидатів, які одержали найбільше голосів.

Кандидати, які дістали найбільше голосів, одержать слідуючі нагороди:

10 людей, які одержали найбільше голосів, дістануть по 100 долярів кождий, разом 1,000 долярів.

Слідуючих 20 людей, котрі дістануть найбільше голосів, одержать по 50 долярів кождий, разом 1,000 долярів.

Слідуючих 40 людей, котрі одержать найбільше голосів, дістануть по 25 долярів кождий, разом 1,000 долярів.

Остаточно 200 людей, котрі дістануть найбільше голосів, одержать по 10 долярів кождий, разом 2,000 долярів.

Загалом усіх нагород буде 270 значить, що 270 людей, енергійних Українців, які поможуть зібрати потрібні кошти на Українську Виставу в Шікаго, будуть мати змогу одержати в нагороду за свою працю від 10 до 100 долярів, себто разом 5,000 долярів.

Зараз після оголошення імен згаданих 270 людей Український Виставовий Комітет має виплатити належні їм суми й оголосити в часописах, кому скільки виплатив.

Оцей плян зовсім простий і до виконання не дуже трудний, бо чейже в Америці найдеться 270 Українців, які хочуть активно заняться цею важною справою. Особливо американська молодь українського походження, яка так рветься до праці, могла би тут віддати дуже цінну прислугу. Отся збірка далаб тій молодіжи в руки конкретну задачу, далаб їй змогу попробувати свої сили та гартувати себе до інших, трудніших завдань.

Коли хоч 270 Українців або українських гуртків займуться цею збіркою енергійно зараз, вони будуть мусіли зібрати пересічно тільки коло 185 долярів, щоби зібрати всю потрібну суму 50,000 долярів, а це чейже не така вже надлюдська задача. Крім цього нема сумніву, що деякі гуртки, або навіть і поодинокі люди, зберуть далеко більше ніж 185 долярів.

Я навмисне поставив суму $50,000, а не $20,000, ухвалених на одній з конференцій, бо $50,000 це мабуть найменша сума, з якою можна би дещо людяного зробити. Зрештою успіх такої збірки залежить не так від висоти поставленої суми, як від охоти й енергії, які люди схочуть вложити в цю акцію.

На випадок, якби при остаточнім обрахунку показалося, що $50,000 не зібрано, всі нагороди мусять бути розмірно обнижені. Не дивлячись на зібрану суму, число нагород мусить остатися те саме — 270. Значить, чи зберется $50,000, чи ні, 270 людей мусять дістати відповідні нагороди.

Ці люди, які вже жертвували менші або більші суми на кошти Української Вистави в Шікаго — очевидно — мають право відповідно до своїх жертв віддати свої голоси тепер, на кого їм завгодно. В тій цілі вони повинні порозумітися з тими місцевими людьми, на яких руки вони свої жертви зложили.

Кождий український часопис у Злучених Державах і Канаді, який годиться з цим проектом, хай зараз береться щиро до праці, а нема сумніву, що до 1 травня 1933 р. Українці в Злучених Державах і Канаді зложать 50,000 долярів, потрібних на кошти Української Вистави в Шікаго.

Чужосільний.

НАШЕ ВІРУЮ.

Брехня! хто каже „чесний ворог":
Чи красномовний він Пилат,
Чи пан Пілсудський з Бельведеру,
Чи в рукавицях кат!

„Смерть нам — кровавая „стенка"!
Зневага — мазурський нагай!
Катівська петля — сігуранца!
Глум і Чех-поліцай!

Лиш той, хто служить Україні,
Той нам найблищий друг!
Чи то перо у нього з криці,
Чи меч, чи вірний плуг!

REFERENCE TO THE McCALL BILL ABOUT TO BE PASSED IN THE NEW YORK STATE SENATE.

In the New York State Senate an Act to amend the labor law, in relation to the employment of citizens on public work has been introduced, by Mr. McCall, and this McCall bill is now with the committee on Labor Industry.

If this bill is not discharged it will amend the Section 222 of chapter 50, laws of 1921, Chapter 31 of the consolidated laws to:—**Employment of Citizens only** upon public works; and preference should be given to citizens of the State of New York only, **who shall have been registered voters in the state for two years previous to the date of their employment, shall be employed.**

The Ukrainian Civic Center feels that this bill will work hardship on many deserving people and has written to the Chairman of the committee requesting his committee to discharge this amendment.

As the Ukrainian Civic Center cannot get in touch with those Ukrainian people in N. Y. State, we urge them to write at once to the Chairman, Honorable James R. Robinson, State of New York, Albany, N. Y.

Below is a copy of the letter sent to the Honorable James R. Robinson, by the Ukrainian Civic Center protesting the adoption of the McCall Bill.

New York, N. Y.,
March 18, 1933.

Honorable James R. Robinson,
Chairman Assembly Committee
Legislature of the State
of New York
Albany, N. Y.

Sir:

We understand that the McCall Bill would soon come for consideration of the legislature, and that this bill contains a provision about the employment of citizens only upon public works.

May we call the attention of the honorable gentlemen of the Committee and the Assembly, that the McCall Bill as proposed would work hardship on many deserving people. Among those adversely affected are the residents of this country, who are law-abiding, industrious, and frugal. Numerous others who are native born or naturalized citizens are disqualified because of residence requirement. To deprive them of the right to secure employment in the state may in many cases be equal to depriving them of the means of livelihood altogether. In such cases, they would be thrown upon our charitable institutions which to-day are unable to meet the demands being made upon them. This would result in spreading unrest among them and do perhaps a lasting damage to their relations towards the country and society.

We urge you to do all in your power to prevent the passage of this objectionable amendment to the labor law, namely the McCall Bill.

Thanking you for your kind attention, we remain,

Sincerely yours,
UKRAINIAN CIVIC CENTER
Katherine E. Kedrowsky,
President.

All the Ukrainians should be vitally interested and likewise, voice their protests immediately in order that this Bill may be prevent from adoption.

UKRAINIAN CIVIC CENTER,
Irene J. Lenchuk.

Михайло Козирев.

ДОБРЕ ЗНАЙОМСТВО

Без доброго знайомства та звязків годі в нас дійсно щонебудь осягнути. Може це тревати один і два роки, а в твоїй справі ніщо не посунеться вперед. Колиж чоловік має впливові знайомства або свояків, то справа піде разда наче по маслі.

Мав я раз залагодити важну справу, на якій мені дуже залежало. Зпочатку йшло все правильно. Та нараз, в одній установі, опинилася ціла справа на мертвій точці. Просто застрягла. Біжу там. При кожному столі стоїть черга людей.

— Тут — говорили мені — чоловік здатний на найбільші муки. Без знайомства далі не дістанешся.

Що в нинішніх часах розуміють під словом „знайомство"?! Піде дуже скоро. Розглядаюся. Саме при цьому столі, де мають розглядати мою справу, сидить панночка. Дуже гарна, напудрована, словом: солодке сотворіння. Скоро інформуюся, як вона називається, а потім іду просто до неї.

— Ах, Маріє Петрівно, то справді ви?!

Глянула на мене допитливо й, самособою, не пізнає мене. Та я вже подаю їй руку: — як здоровлячко? Ви мабуть мене вже не пізнаєте.

— Направду не можу пригадати собі, — каже дівчина й усміхаючись подає мені руку. Потім приглядається мені пильненько та роздумує, хто я такий. А я вже говорю, не гтаваючи: „Я приїхав — кажу — з провінції, хочу відвідати Антона Івановича. Чи не пішлиб ви зі мною до театру? Зараз принесу білети.

— Якого Антона Івановича?

— Якто, ви не пригадуєте собі Антона Івановича? А він вас знав, як ви були ще такі маленькі... „Піди-но, — сказав він мені — до Марійки, треба памятати старих приятелів".

Тим Антоном Івановичем я зробив на неї добре враження. „Хто зна — певно подумала собі — може то справді якийсь старший свояк, може навіть в уряді, може має значіння тай ще міг би мені виробити протекцію". Потім стала мені пильно приглядатися від ніг до голови. Ну, видно я трохи гарний. Все на свому місці та в порядку.

— Направду, не можу собі пригадати того якогось Антона Івановича. Та ми можемо піти до театру. Коли принесете ті білети?

Вечером сидів я з нею в театрі. Показували якусь фільму. Було темно — хоч око виколи. На полотні видно було самих графів і графині, що майже ввесь час цілувалися. Та її годі було змякшити.

— Маріє Петрівно, — говорив я. — Хоч я не граф, даю вам першенство перед усіми маркізами. Якби то було, колиб ми також трохи...

Та вона ніжно заборонила, бо ще мала деякі сумніви.

— Тепер бачу, — прошептала — що ви недобрий чоловік. Не цікавитеся взагалі мною, а почали це все лише тому, щоби я помогла вам у ваших справах.

— Що ви думаєте? За кого ви мене маєте? Таж я... вже від наймолодших діточих літ — треба сказати — люблю вас!

Так ми провели вечір у театрі. Потім іще попросив я її на вечерю. На другий день я знову прийшов по неї до уряду.

— Здоровлю вас, Марусю, — говорив я солоденько. Та потім зараз перейшов до річи. „Хто це той молодий секретар? Подобає на дуже симпатичного.

Марія Петрівна стала зараз обридливо урядовою. Урядова особа від ніг до голови.

— Бачу, — говорила — я знаю ті наміри. Хочете знайти собі задні дверцята.

І не представила мені його. Говоритиж про справу з нею самою не вважав я відповідним.

Два тижні я так мучився коло неї. Водив її до театру, купував цукорки й ласощі, викидав великі гроші на перфуми.

— Знаю я вас, — говорила — всі ви однакові. Насамперед завертаєте бідній дівчині голову, бо потребуєте полагодити якусь орудку. Потім уже не знаєте дівчини. Намучили ви мене вже досить. Оженіться зі мною! Доки не дасьте себе зі мною зареєструвати, доти не поможу вам у вашій справі.

— Я, — відповів я збентежено — також не маю нічого проти того. Даймо зареєструвати нас! Таж я так страшно закохався в вас!

— То поговоріть із батьком!

Тепер уже я був у пастці. Як радо був би я втік, та тут вже перше переходив „припадком" батечко! Справжній велика, плечистий, що напевно міг підняти десять пудів в одній руці.

— А чи ти знаєш — питався мене батько щиро-отверто — кого дістаєш за жінку? І в якім уряді вона працює? Сам дім має два поверхи, пятьдесять бюрок, крісел до того й не рахувати. Мають більше ніж 10,000 урядових письм місяць.

Я відважився скромно зазначити:

— Одначе з тих бюрок і з тієї маси паперів годі ще вижити, тай крім цього ті річи не її, лише державна власність.

— Признаю, а всеж яка це наречена! Дівчина з уряду! Які там, добродію, полагоджують важні справи!

— А що, як її відправлять?

— Ще би того бракувало! А навіщо її рідний стрийко є начальником уряду? Щодо цього то все в порядку. А щодо тебе, то ти зложи тисячу рублів у банку на її назвище, щоби було видно, що думаєш поважно. Потім же дайтеся зареєструвати. Тією твоєю справою не журися! Можеш спокійно здатися. Я все полагоджу на твоє вдоволення. Тож прийміть моє благословення й будьте щасливі, — говорив старенький батьківським басом і стиснув мені руку наче кліщами.

— То добре, батечку, — прошептав я.—Колиж вкінці я випростував собі руку з болючого стиску, вдалося мені виторгувати ще триста рублів.

На другий день рано дали ми зареєструватися. Як ми відходили, а реєстрація була вже переведена, кажу я їй:

— Так бачиш, Марусю, тепер ти моя жінка, а наслідком того до деякої міри також моя своячка. Тому то вважай, щоби цю мою орудку полагодили! Вона у вас у шуфляді.

— Чомуж би ні? — сказала дуже врадувана. — Тепер можемо це полагодити.

Вишукала мій документ побігла з ним до шефа. Не минула й мінута, а мені сказали:

— Підіть там до того стола — там дістанете вирішення.

Та все те мало таки невеличкий гачок. Чим може бути для мене Марія Петрівна хоч як і законна моя жінка? Для такого підприємчивого чоловіка, як я, лише зайвим тягаром. Якби то її позбутися? Сімсот рублів уже на це лиснуло. Пішлю до чорта! А що пічну, як робитиме мені трудноші? Як покличе на поміч величана-батечка?

Приступаю до неї та попросту показую готовий документ.

— Слава Богу! Нарешті моя справа готова! До побачення!

— Щож це? — каже Марія Петрівна. — Ти забираєшся? Таж зачекай ще трохи.

— Гм! — думаю собі. — Тепер починається велика сцена. Тепер прийде цей велитень батько.

— То ти хочеш мене, віддану жінку, так оставити?

Я блідну. Як вона це все передбачила! Ще певно тут на очах усіх схопить мене за волосся. Одначе вона говорить зовсім спокійно:

— Мусимо тут дати розвестися. Так ялося порядним людям. А то інакше ти зіпсував би мені цілу карієру...

Розглядаюся... Біля її бюрка вертиться подібний тип, як я. „Ах, Маріє Петрівно, чи то справді ви!?"

Так лише потрудися, голубчику, потрудися, а моя справа вже нарешті готова.

(З російської мови переклав М. Н-ий).

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

В справі виміни грамот.

Перших 2,500 грамот вже виміняно і нові грамоти на руки відділових секретарів вислано. Дальші наступлять групами і за чергою.

Друга група вже також на викінченню, третя розпочинаеться, а четверта, до якої будуть зачисленні ті, що тепер зголошуються, будуть полагоджені того самого місяця, на скільки тут наспіють перед 25-тим.

Інтересовані зволять зрозуміти, що до цеї навальної роботи тут не було вправного апарату, а й для відділових урядів це було новиною. І тому при першій групі не могло обійтися без проволоки. З другою групою поступаеться значно вправніше. Та коли дійдемо до того, що в кождім відділі знайдуться члени, які будуть мати старі грамоти виміняні, а інші члени будуть мати нагоду „наглядно" переконатися, яка користь з такої виміни може для них бути, то дальша виміна старих грамот на нові могтиме відбуватися правильніше.

Нова грамота-контракт подає в табельці всі привілеї члена, з яких член може користати. Табельки з 1933 року є дещо відмінні від тих, що були призначені для членів в 1932 році. А саме в декого вкладка та сама, а в декого один цент більша. Зате кождому признається більшу резерву, бо й ту, що припадає за цілий 1932 рік.

Грамота-контракт мусить бути підписана головним урядом і членом. Головний уряд підписує тоді, як той контракт видає, а член підписує тоді, як той контракт приймає. Відділовий уряд свідчить про виконання цього акту. Тому ці підписи треба покласти зараз при одержанню грамоти, бо злегковаження цього акту може оставити грамоту без підпису члена, а по смерти при виплаті обезпечення це вже запізно було би зробити.

Факт заслання старої грамоти до головної канцелярії для виміни на нову не звільняє нікого від плачення вкладок. Вкладки до старого роду мусять бути плачені, аж доки член не буде головною канцелярією з виказу і рахунку старого роду забраний. Кого головна канцелярія не вспіє в даній місяці перенести до нового роду і зашле його дальше у виказі і рахунку на старий рід, той свою вкладку до старого роду мусить заплатити.

У новім роді вкладку можна заплатити позичкою, але аж тоді, коли член вже є перенесений до нового роду і нову грамоту одержав, а відділ одержав виказ і рахунок на стягнення нової вкладки.

Звертаємо увагу всім інтересованим, котрі бажають зараз користати з признаної резерви в новім роді, що вартісні „звороти, які реформою признаються зараз по виміні, становлять лиш половину з того, що признається по році. Сам себе скривдив би той, хто взяв би готівку, або „пейд оп", чи „екстендед" обезпечення зараз по виміні, на це, щоби Союз покинути, бо за рік йому признається це все подвійно.

Хто не в силі вкладок платити, той зробить найліпше, коли свою нову грамоту лише задовжить і дальше буде оплачувати.

В інтересі кождого члена і його спадкоємців лежить, щоби грамоти не обдовжувати більше, як цього конче потрібно. Бо чим хто більше вибере за життя, тим менше лишить по смерти. Асекураційні департаменти ріжних стейтів, з огляду на цей факт, як також з огляду на загальну фінансову скруту, видали розпорядження, що асекураційні компанії і всі інші інституції, які ведуть того роду обезпечення, ограничилися лише до таких зворотів готівки, які вистарчилиб лише на покриття однорічної вкладки. Це можна зробити навіть тоді, якби цілком готівки в обороті не було. А то уділенням кредиту.

Значиться, що власники нових грамот з відповідною резервою можуть своє членство й обезпечення задержати без огляду на готівку. Та що ця теперішня наша реформа є дійсним і реальним ратунком тепер і на будуче.

Звертаємо увагу відділовим секретарям, що грамоти виміняються лише таким членам, котрі тої виміни бажають на те, щоби своє членство і обезпечення дальше задержати. Реформа була намічена для ратунку членів для організації, а організації для членів. Таким, що наміряються організацію покинути, грамот не виміняється, а на старі зворотів не дається.

Відділові секретарі зволять звернути увагу, що домагання „пейд оп" рівнається вимінненню нової грамоти на цертифікат виплаченого обезпечення. В тім цертифікаті буде сказано, що власник є обезпечений аж до смерти на таку суму, як показує табелька, а яку він вповні вже оплатив і дальше нічого платити не потребує. З таким домаганням треба звертатися прямо до рекордового департаменту У. Н. Союза.

„Екстендед" обезпечення означає дальше безплатне продовження обезпечення на повну суму, але зате лиш на означений табелькою реченець. Домагаючися такого продовження, треба звернутися до рекордового департаменту, присилаючи нову грамоту, на якій рекордовий департамент ствердить точну дату, до якої та грамота буде правосильною. Коли би власник так зарекордованої грамоти помер перед упливом зазначеної дати, то організація буде обовязана виплатити повну суму обезпечення.

Домагаючися позички на оплату вкладок у новім роді обезпечення, треба звертатися прямо до фінансового департаменту У. Н. Союза. З таким домаганням треба присилати нову грамоту, щоби на ній фінансовий департамент міг зарекордувати дану позичку. Це домагання робиться відповідним друком званим „аплікація про позичку".

Взагалі у всьому діловодстві треба послугуватися відділовими друками і формулярами, та як найменше звичайною перепиской.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На Український Павільон у Шікаґо.

Як довідуємося з часописів, то Поляки за три тижні зібрали 75 тисяч долярів на польський павільон у Шікаґо, а мають зібрати ще других 75 тисяч, це є разом $150,000. — А скільки ми, Українці, до цеї пори зібрали? Аж смішно. Якби кождий Українець в Америці дав тільки одного цента на виставу, то ми мали би $75,000 і вже було би за що поставити український павільон. А скільки то вже дописів було поміщених про виставу, а в кождім дописі доказують, що нам, Українцям, конче треба бути на виставі в Шікаґо, що ми, нарід не державний, а приняли нас між державні народи, то треба скористати з нагоди. І якби так усі громади інтересувалися українською виставою в Шікаґо, як Міннеаполіс, то певно, що вже зачинали будувати український павільон, бо з Міннеаполіс вислано для виставки вже понад 200 долярів, але на тім ще не кінець, бо збірка продовжується далі.

Дня 20. березня загостила до нашої громади при українській прав. церкві інж. С. Чижович, делеґатка з Рідного Краю. Вона передала привіт з Рідного Краю, а також розказала: „Чому нам, Українцям; треба бути на Всесвітній Виставі". — Відтак предсідатель Народного Дому, п. П. Гайва, подякував шановній прелеґентці за виголошений реферат і закликав присутних до збірки.

Зложили слідуючі по $5: проф. унів. д-р А. Грановський, В. Проць, М. Сирник, І. Коцюба; С. Коцюба $3; по $2: О. Пилатюк, А. Процай, П. Андрущак; по $1: М. Денис, В. Мельник, А. Проскурнякова, М. Ванджура, М. Ґрубрин, С. Коханівна, П. Садовий, П. Гайва, О. Блажкевич, Ю. Пастушенкова, А. Денисова, І. Гарасим, П. Пупеза, К. Юркова, І. Якимів. — Дрібними датками зложено 67 ц. — Разом зібрано $44.67, які передано на руки п. Чижович.

По збірці забрав слово о. К. Кирстюк, котрий підніс, що проти такої важної справи як Всесвітня Вистава, не повинен би ніхто виступати. Та на превеликий жаль, є люди, котрі шкодять і тій важній справі, і є газетки, які пишуть проти виставі. Однак у Міннеаполіс цього нема, бо тут розуміють, що Всесвітня Вистава принесе для українського народу велику користь, а хто би посмів виступати в Міннеаполіс проти Всесвітньої Вистави, той був би напятнований зрадником української справи. Прелеґентка ще раз забрала слово й побажала громадянам стрінутись на Всесвітній Виставі в Шікаґу.

Микола Ґрубрин.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Г., Джанставн, Па. — Ваша відповідь на напасти „Єжедневних" добра й слушна, але повірте, що шкода давати їм стільки чести, щоби це друкувати. Вони на те й є, щоби „пхати носа до чужого проса", щоби розбивати наше народне життя. Але в У. Н. Союзі вони не діпнуть своєї цілі.

Н. К., Донелен, Н. Дж.—Пишіть прозою, а не віршем, тоді може буде можна використати.

М. Д., Ню Гейвен, Конн. — Ми вже давали відповідь іншим громадам, що про відчит на одну тему даємо лише раз звіт у часописі. А про те, про що Ви подаєте, вже було в „Свободі" давніше, коли писалося про такий самий відчит в іншій громаді.

RADIO.

БОФАЛО, Н. Й.

Концерт у честь Шевченка через радіо.

Хор "Бандурист" у Бофало, Н. Й., який є під управою о. С. Мусійчука, дасть концерт у честь Т. Шевченка через **радіо-стацію WKBW, в суботу, дня 1. квітня 1933, від години 4.30 до 5 пополудні.**

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(8)

Тарзан з жадобою дихав повітря Пелюсідару й здавалося, що його радости нема кінця, бо він нарешті знову вирвався з тісної кабіни повітроплава й знову опинився в джунґлях. Він швидко подався по деревах наперед, не числячися ні з часом, ні з напрямом. Ту тут годі було означити напрям, бо тут небо було не таке, як у його рідних джунґлях в Африці. Тут на небі не було зір, за якими можна би було знайти свій напрям.

Дивні птиці зривалися з дерев і летіли геть, коли до них наближався Тарзан. Також унизу поміж деревами бігали ріжні звірі, які мало були схожі на африканських звірів. Тарзан на все дивився з захопленням, бо воно було для нього новим і цікавим. Він тимчасом подавався все далі й далі. Він бачив перед собою незвичайно високі дерева та інші місцеві рослини довкола них. Усе здавалося тут ніби походить з далеких минулих тисячеліть.

Це дійсно був праліс, перед яким його джунґлі в Африці здавалися модерним садом і цвітником. Він дивувався незнаній йому красі й величі праліса. А тимчасом, не звертаючи на ніщо уваги, він біг далі та все далі по деревах. Чув якийсь особливо піднесений настрій духа й легкість тіла, що було ніби опоене чудовим повітрям і запахом цвітів. Та ось несподівано Тарзан почув, що наче щось зашморгнулося на його тілі й він повис на дереві.

Тарзан був спійманий у сильце. Він відразу зрозумів, що попав у петлю, яку наставила невідома рука для звірів. Ця петля була кінцем довгої травяної линви, якої кінець був міцно замотаний високо на дереві. Тарзан аж тепер опамятався, що треба було стерегтися в незнаній лісі. Та було вже запізно. Його найбільше турбувало те, що петля притиснула обидві його руки до тіла, тому він не міг ними поворухнути й повис униз головою.